

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on:

23.05.2022

Dokumentet är daterat:

23.05.2022

The document is dated:

23.05.2022

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name:

Pekka Ripatti

Pvm / Datum / Date:

23.05.2022

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name:

Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date:

23.05.2022

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

1212/0000100/2022

Eduskunnan talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 11.4.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta (HE 36/2022 vp)

Eduskunnan talousvaliokunta on 11.4.2022 päivätyllä sähköpostilla pyytänyt Energiavirastolta lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta (HE 36/2022 vp). Samalla kumottaisiin päästökaupasta johtuvien epäsuorien kustannusten kompensoimisesta annettu laki. Esityksessä tarkoitettulla tuella korvattaisiin päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia laissa määritellyille toimialoille. Maksettavan tuen suuruus riippuisi muun muassa päästöoikeuden hinnasta sekä toiminnanharjoittajan sähkönkulutuksesta tai tuotannon määrästä.

Lain tavoitteena on turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä ja ohjata toiminnanharjoittajia kehittämään teollista tuotantoaan hiilineutraalimmaksi. Tuen käytölle asetettaisiin ehtoja, joita tukea saavan toiminnanharjoittajan tulisi noudattaa. Tukiviranomaiseksi esitetään Energiavirastoa, jonka tehtäviin kuuluisivat tukien maksatukset ja niiden käytön valvonta. Energiavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää seuraavaa:

Esitykset tavoitteet

Esitys liittyy hallituksen tavoitteeseen turvata teollisuuden kustannuskilpailukykyä ja ehkäistä riskiä hiilivuodolle. Tuki kohdistuu kustannuksiin, joita kansainvälisillä markkinoilla toimivien yritysten kolmansista maista tulevilla kilpailijoilla ei ole, johtuen erilaisista ilmastotavoitteista ja sääntely-ympäristöstä. Esityksen tavoitteena on myös ohjata tuen piiriin kuuluvia toimialoja investoimaan ja kehittämään teollista toimintaansa hiilineutraalimmaksi.

Energiavirasto toteaa, että hallituksen esitys valmisteltu pääosin hyvän hallintotavan mukaisesti, jossa Energiavirasto on ollut tiiviisti mukana. Esityksen voidaan myös arvioida toteuttavan pääosin esitettyjä tavoitteita. Valmistelu on lähtökohtaisesti toteutettu tuen saajien näkökulmasta, jonka pohjana on ollut AFRY Management Consultingin selvitys, jossa tuensaajat ja heidän näkemyksensä olivat selvityksen kohteena. Tavoitteena on estää hiilivuotoa kompensoimalla päästöoikeuden hinnan vaikutusta sähkön hintaan. Vuonna 2021 Suomessa käytetystä sähköstä 87 prosenttia tuotettiin energialähteillä, joista ei maksettu päästöoikeuksia.

Lisäksi Energiavirasto toteaa, että tukijärjestelmä on EU-sääntelyn mahdollistama, ei velvoittama ja, että tukijärjestelmä on käytössä tai sitä suunnitellaan käyttöön otettavaksi vain osassa EU:n jäsenmaissa. Tukijärjestelmällä ehdotetaan turvattavaksi teollisuuden kilpailukykyä asettamalla tuen käytölle ehtoja. Energiavirasto pitää tuen käytön

24.5.2022

ehdollisuuksia hyvinä, vaikka ne lisäävätkin valvontaa. Eräin osin tuen käytön edellytysten valvonta (4§) kaipaa vielä tarkentamista.

Viranomaistehtävät ja tuen valvonta

Hallituksen esityksen mukaan Energiavirasto olisi tuen viranomaistehtävistä vastaava tukiviranomainen. Sen vastuulla olisi tarkastaa, että toiminnanharjoittajan ilmoittamat tiedot ovat uskottavia ja luotettavia sekä kattavuudeltaan ja tarkkuudeltaan riittäviä, jotta se voi varmistua, että tuen myöntämisen perusteet ovat oikein ja toiminnanharjoittaja täyttää tuen käytölle asetetun velvoitteen. Energiavirastolla olisi tukiviranomaisena tarpeelliset tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet tämän tarkastelemiseksi. Energiavirasto huolehtisi tuen hakemusmenettelyyn, myöntämiseen, maksamiseen ja käytön seurantaan liittyvistä tehtävistä, valvoisi lain noudattamista ja hoitaisi muut laissa sille määrätyt tehtävät.

Energiavirasto arvioi, että se pystyy huolehtimaan sille asetetuista tehtävistä, mikäli ne tullaan lain toimeenpanovaiheessa resurssioimaan riittävästi. Lisäksi on huomattava, että lain toimeenpanon valmistelu on varsinaista lain toimeenpanovaihetta työläämpää, johon ei ole kuitenkaan saatu Energiaviraston tarvitsemia resursseja. Tämä ja kiireellinen aikataulu voivat vaarantaa ensimmäisen kierroksen tukihakemusten käsittelyn esitetystä aikataulusta, mikä tarkoittaisi sitä, että vuotta 2021 koskevia tukipäätöksiä ei ehdittäisi antaa vuoden 2022 loppuun mennessä.

Lisäksi Energiavirasto huomauttaa, että 14§:n ja pykälän 3 mukaisesti toiminnanharjoittajien velvoite toimittaa Energiavirastolle suunnitelmat tuen käytöstä ovat kirjattu hallituksen esitykseen yleisellä tasolla, joita tulee hallituksen esityksen mukaisesti tarkentaa valtioneuvoston asetuksella.

Energiaviraston resurssit

Hallituksen esityksen mukaisesti sähköistämistukeen liittyvien viranomaistehtävien kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 1 750 000 euroa vuoteen 2029 mennessä. Tietojärjestelmän pystyttämisestä ja ylläpidosta tukiohjelman aikana aiheutuu alustavan arvion mukaan noin 220 000 euron kokonaiskustannukset. Muita hallinnollisia kustannuksia kertyy tukiohjelman aikana noin 100 000 euroa. Sähköistämistukeen liittyviin viranomaistehtäviin arvioidaan tarvittavan vuosina 2022–2029 keskimäärin 2 henkilötyövuotta (htv). Tarve on suurempi (2,5 htv) vuosina 2022–2026. Keskimääräisestä tarpeesta 0,5 htv:ta olisi toteutettavissa resurssien uudelleen kohdennuksella, kun kompensatiotukijärjestelmään liittyviä viranomaistehtäviä ei enää olisi Energiaviraston hoitavana.

Kustannuksia on mahdollista kattaa pääosin Energiaviraston päätöksistä perittävillä maksuilla. Alustavan arvion mukaan tämä tarkoittaisi keskimäärin noin 3 500 euron vuosittaista kustannusta toiminnanharjoittajalle. Tukijärjestelmän käyttöönotosta syntyy Energiavirastolle tietojärjestelmä- ja henkilöstökustannuksia, joita ei ole mahdollista

24.5.2022

kattaa päätöshinnoista käyttöönottovaiheen jälkeen saatavilla tuloilla. Vuotta 2022 koskeva kustannus on 130 000 euroa, jonka kattamisesta on tarkoitus tehdä vuotta 2022 koskevassa lisätalousarviossa esitys. Vuodesta 2023 lähtien kustannuksia aiheutuu arviolta 40 000 euroa, mitkä pyritään kattamaan viraston määrärahoista tai tarvittaessa tuodaan käsiteltäväksi valtion talousarvio- ja julkisen talouden suunnitelman prosesseihin.

Energiavirasto pitää arvioita sen tarvitsemista resursseista oikean suuntaisina, mutta huomauttaa, että toistaiseksi se ei ole saanut toimeenpanon valmistelun edellyttämiä henkilöresursseja. Tämän vuoden lisätalousarvioesityksessä virasto sekä työ- ja elinkeinoministeriö ovat esittäneet toimeenpanoon valmisteluun 0,5 henkilötyövuoden lisäresursseja. Lain valmistelun viivästymisen vuoksi alun perin vuodelle 2022 kaavailusta 1 henkilötyövuoden määräaikaisesta resurssista 0,5 henkilötyövuotta on esitetty viraston määrärahoihin vuodelle 2023.

Esityksen 13§

Hallituksen esityksen 13 §:n mukaisesti tukea olisi haettava ja se on maksettava tuensaajalle tarkasteluvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Näin ollen Energiavirasto maksaisi tuen 12 §:n päätöksen mukaisesti viimeistään sen kalenterivuoden lopussa, jona tukea on haettu.

Energiavirasto toteaa, että toimeenpanon valmistelun puutteellisten resurssien ja erityisesti kiireellisen aikataulun vuoksi Energiavirasto arvioi, että on mahdollista, että se ei ehdi käsitellä ja antaa vuotta 2021 koskevia tukipäätöksiä vuoden 2022 loppuun mennessä. Tähän vaikuttavia tekijöitä ovat valmisteilla olevan tietojärjestelmän tiukka aikataulu sekä hakemuskäsittelyssä yhtenäisten ja tasapuolisten linjausten tekeminen, jotka voidaan tehdä vasta, kun kaikkia hakemuksia voidaan tarkastella täydennyspyyntöjen ja muiden tarpeellisten lisätietojen hankinnan jälkeen. Lisäksi yhtäkään päätöstä ei voida antaa, ennen kuin kaikki hakemukset ovat käsitelty, koska haetut tukisummat voivat ylittää talousarvioesityksen momentin 32.30.43 budjettikaton. Tämän vuoden lisätalousarvioesityksessä momentille on esitetty 87 miljoonaa euroa.

Edellä mainituista syistä johtuen Energiavirasto esittää, että tukiohjelman ensimmäiset ja vuotta 2021 koskevat maksatuspäätökset voitaisiin antaa keväällä 2023. Vaihtoehtoisesti Energiavirasto esittää, että ensimmäiset tukihakemukset jätettäisiin ja tukipäätökset annettaisiin syksyllä 2023, jolloin maksettaisiin sekä vuotta 2021 että vuotta 2022 koskevat tuet.